Bengt-Åke Eriksson

En intervju av Björn Thodenius

28 april 2008

Intervju 140

Från matematikmaskin till IT

Denna intervju har genomförts inom ramen för projektet Från matematikmaskin till IT som är ett samarbete mellan Avdelningen för teknik- och vetenskapshistoria vid KTH, Dataföreningen i Sverige och Tekniska museet finansierat av Riksbankens Jubileumsfond och Stiftelsen Marcus & Amalia Wallenbergs minnesfond. Originalinspelning och transkript finns tillgängliga på Tekniska museet i Stockholm. Intervjun bör refereras på följande sätt:

Bengt-Åke Eriksson, intervju från 2008 av Björn Thodenius, Sektionen för Information Management, Handelshögskolan i Stockholm.

Nyckelord: AR-Service, Datorer, Banker, Nordbanken, Sundsvallsbanken, systemutveckling, terminalsystem.

Abstract

This interview with Bengt-Åke Eriksson was conducted at the Stockholm School of Economics, in Stockholm, on April 28, 2008. The interview takes a starting point after Eriksson completed an education program in Information Systems and programming at Handelskolan in Sundsvall in 1969. After the program Eriksson was employed at AR-Service, a company related to Sundsvallsbanken. At AR-Service Eriksson started with construction and programming for the bank. In the interview Eriksson gives insight in IT and computer use and its evolution in one of Sweden's provincial banks. IT Services was later integrated in the operations of Sundsvallsbanken. Eriksson moved on and was appointed Head of Marketing just before the merger with Upplandsbanken, later Nordbanken. The interview ends in 1989 when the merger between Nordbanken and PK-Banken was announced. Over the years Eriksson participated in many projects developing information systems for the bank. The mergers and acquisitions that took place affected the use of computers and information systems. Being one of the smaller banks, Sundsvallsbanken had effective use of information systems.

Informant: Bengt-Åke Eriksson
Intervjuare: Björn Thodenius
Tid: 28 april 2008
Plats: Handelshögskolan, Stockholm

Björn Thodenius: Ja, jag kan väl inledningsvis börja och för protokollets skull säga att vi sitter här idag, måndagen den 28:e april 2008, på Handelshögskolan och det är jag Björn Thodenius och Bengt-Åke Eriksson. Jag tänkte att vi skulle prata lite grand från begynnelsen och en bit framåt. Du kan väl inleda med några årtal och en liten snabb tvåminuters överblick över ditt liv, höll jag på att säga, men om du tar några årtal och så.

Bengt-Åke Eriksson: Ja, livet har ju varit lyckligt. Jag är född 1945 och kommer ifrån Ångermanlands inland, vid den vackra Ångermanälven. Där hade vi under uppväxten Vattenfall Kraftverk och drift av kraftstationer och sådant som verkade väldigt lockande. Det var väl lokförare eller att jobba på kraftverket som var det mest spännande i den byn. Efter realskolan flyttade jag till Sundsvall och började på Televerket, för jag hade den här drömmen om att bli ingenjör. Vi hade ingenjörer på Vattenfall då men inte vid driften, så jag tyckte att skaffa sig lite praktik innan lumpen var väl ganska bra. Efter avslutad militärtjänstgöring så var det frågan om vad skall du bli för någonting. Jag hade då en gammal studierektor som jobbade på Handelsskolan i Sundsvall som tyckte att jag skulle släppa det här med tekniken, för att det var ingen marknad för ingenjörer just då men däremot var det efterfrågan på ekonomer. Jag tyckte om den farbrodern och gjorde som han sade så jag gick på Handelsskolan i Sundsvall och läste ekonomi. När vi var framme vid examen så gjorde vi en liten marknadsundersökning för att se hur marknaden tog emot sådana som oss. Det visade sig att vi var ju inte kända alls. Marknaden visste inte ens att skolan fanns så det kändes lite snopet efter att lagt ned några års utbildning och de här utexaminerade eleverna var inte ens marknadsförda i marknaden. Jag hade då en kusin som hade gått en ettårig ADB-utbildning. Det var en sådan där liten sidoverksamhet, det var ju inte riktig högskola i Sundsvall på den tiden. Han tyckte det var spännande och roligt och han fick anställning inom det militära på IT-sidan och tyckte det var jättespännande. Då lyssnade jag på honom och gick den där utbildningen på ett år och den var väldigt jordnära.

Björn Thodenius: Vad var det man egentligen lärde sig på den tiden?

Bengt-Åke Eriksson: Det var systemutveckling, programmering och metoder för systemutveckling och att programmera i COBOL, ALGOL, FORTRAN, och BASIC. Det var en trevlig, gemytlig och en direkt yrkesinriktad utbildning, fast det fanns ju ännu inte mycket yrken i den här branschen då.

Björn Thodenius: Vilket år gick du ut?

Bengt-Åke Eriksson: Jag gick ut i juni -69, och då fanns det ett företag som sökte personer som hette AR-Service och det tillhörde Sundsvallsbankgruppen. Det var ett bolag under Sundsvallbanken som ägde det här bolaget. De sökte fyra stycken programmerare och vi var några stycken från den här klassen som sökte. Vi fick gå igenom den tidens intelligenstester med många frågor man skulle svara på och små problem man skulle lösa. Det var Skogsbrukets datacentral som då hade vuxit till sig i Sundsvall och med SJ som sin stora kund hade den typen av erbjudanden. Det blev jag och tre killar till som fick anställning. AR-Service sålde då sina datatjänster till Sundsvallsbanken och hade fyra personer i sin organisation. Banken hade fram till 1969 byggt första generationen av

system för checkräkning, sparkonton, notariat, redovisning och personal. Så det var med dåtidens teknik och möjligheter en ganska långt framskriden utveckling som startade -62 och det här var -69.

Björn Thodenius: Men hade du någon bankerfarenhet?

Bengt-Åke Eriksson: Inte någon och jag hade ingen programmeringserfarenhet heller.

Björn Thodenius: Kan du berätta lite från utbildningen?

Bengt-Åke Eriksson: Vi byggde program som klarade av det här med att räkna ut kontrollsiffran på personnummer, tio modul och elva modul och så vidare och det var ungefär de svåraste programmen vi hade gjort, men det fanns ju inget annat då att få i marknaden heller. De här fyra som hade varit med och utvecklat systemen, de hade ju ingen utbildning alls i ämnet.

Björn Thodenius: Men de hade bankerfarenhet?

Bengt-Åke Eriksson: De kom från bank och vd kom från IBM, så han hade ju kontaktnät i alla fall in i IBM. Så, det var lite spännande att komma till jobbet och känna sig som välutbildad och samtidigt ha en aning om vad det gick ut på. Att vi anställdes då berodde på att Sundsvallsbanken hade gått igenom en egen utvecklingsplan och dels så såg man att man behövde förnya de här systemen som var i produktion, flytta till ny teknik, de var byggda för 1401. Nu hade 360 kommit och man såg ju också via samarbetet med Bankföreningen att det rörde på sig rätt mycket hos konkurrenterna, så man ökade på med fyra personer. Den första uppgiften var att konvertera 1401 COBOL till 360 COBOL och vi visste ju inte hur man skulle göra. Jag satt de första dagarna och tittade på hur programlistorna bara snurrade för ögonen. Men då var det en flicka som var sommarpraktikant och hon hade varit med några veckor och en av de killar som var i organisationen sedan förut hade visat henne vilka saker som skulle ändras. Det rörde sig mest om inläsning och utskrifter, det var där skillnaderna låg, så hade man bara gjort ett program så kunde man ju titta på det och ändra resten. Hade man bara kommit över den nyckeln, då gick det fort som sjutton att gå igenom det här programbiblioteket. Men allting var ju väldigt rudimentärt på den tiden, det var hålkort som gällde och varje ändring man gjorde, eller de nya program som vi sedan skulle börja skriva, så var det ju COBOL-blanketter man hade. Man fyllde i med blyertspenna för att man skulle kunna sudda och så gick man bort till hålkortsmaskinen och fick sitta och stansa själv och sedan skrivbordstesta. Man skrivbordstestade innan man fick skickade iväg för kompilering första gången. Sundsvallsbanken körde då på Skogsbrukets datacentral och fick en faktura på varje sak man gjorde. Man fick se fakturan och fakturan var hög jämfört med de artonhundra kronor man hade i lön i månaden, så det var lönsamt att låta folk sitta och skrivbordstesta istället för att utnyttja maskinen.

Björn Thodenius: Vad var det för relation för kostnaderna ungefär då?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, när vi kom lite längre och kom in i körningar, om jag minns var de där fakturorna på tiotusen kronor och mer.

Björn Thodenius: När din lön låg på runt arton hundra?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, just det, men det var när man körde i diket och det dumpade i produktionen, man fick köra om produktionen och det kändes ju väldigt bittert att dra på sig sådana kostnader och det var väl också en del av den här miljön som växte upp att vi jobbade mycket och blev itutade att vi jobbade som om vi tog pengarna ur vår egen plånbok och då blir man ju snål.

Björn Thodenius: Vem kom det ifrån?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, det var Stig Medin. Men han var uppfostrad i Wallanders anda och det var Wallander som satte igång det hela -62 och det var han som sedan -68 lät den här gruppen på fyra person bilda ett eget bolag för de skulle inte gå och skrota i banken och hitta på egna arbetsuppgifter och kosta pengar. De hade fått grunden till vad man behövde ha, så att det där satt hårt i väggarna. Sedan gick väl i stort sett det här första halvåret till att komma över i 360-miljön och då var det lånereskontran som saknades i bankerna och det man såg då i just det perspektivet. Den var fortfarande manuell.

Björn Thodenius: Men jag tänkte på, i och med att man hade lagt ut, vad fanns så att säga, input och output gentemot bankkontoret?

Bengt-Åke Eriksson: Input var alla allegat som skickades in till huvudkontoret, alltså bankkontoret stängde för dagen, räknade igenom och stämde av kassan, buntade sina allegat per kassa och skickade in dem med post till huvudkontoret. Det satt ett antal flinka damer som ägnade hela dagen åt att stansa in det här på en hålremsa som på kvällen skickades till datacentralen för produktion under kvällen och natten. Nästa morgon kom resultatet tillbaka i form av avstämningsrapporter och datalistor ifrån reskontran och hur det såg ut just den morgonen då på checkreskontran och på sparreskontran.

Björn Thodenius: Vad gick tillbaka till kontoret då, gick någonting tillbaka?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, då rev man upp det i buntar och skickade tillbaka till kontoren. Det var också väldigt kostsamt för att man skrev ut allting men det var nästan ingenting som användes kommande dag, så det blev över tiden väldigt kostsamt. Så var det när vi gjorde riktlinjerna för lånesystemet, då bestämdes det att vi skulle bara köra varannan dag för det var få händelser på lån. Det var mer för att klara av att få in några nyupplagda lån i reskontran än ur inbetalningssynpunkt. Det kom ju tillbaka till COBOL igen, datamaskinen, den här 360-50 vi körde på, de var små. Vi hade en ganska arg produktionschef, tyckte vi, på Skogsbrukets datacentral. Han hette Hagberg om jag minns rätt. Inget program fick vara över åttio K och då skulle man rymma indatadelen och utdaladelen och så logiken där emellan och samtidigt skulle man ha lite speed på det där så att man kunde buffra inläsningar.

Björn Thodenius: Men när man gjorde en körning, först läste man in programmen på hålkort och sedan indata på en annan burk, så att säga och sedan kom det ut?

Bengt-Åke Eriksson: När man kom till datacentralen så läste man in hålremsorna på magnetband och så hade man reskontran på magnetband och så matchade man dem mot varandra i själva körningen. Det var inte så lätt att få till de här uppdateringsprogrammen som räknade räntor och sådana saker på upp till 80 K, var de 82, då slängde han ut dem och sista utvägen var ju då att minska de här buffrarna på inläsningsraderna. Då gick det ju å andra sidan långsammare och kostade mera pengar och kortlådorna som man bar mellan dem, de rymde tvåtusen hålkort, så det blev också en sådan här, i alla fall yttre

gräns, för hur stora programmen borde vara för det var obekvämt att ha mer än en låda. Det var svårt att hålla ordning på alltihopa. Ibland tappade man en låda i golvet också och då ville det till att man hade ordning på sekvensnumren så man kunde sortera om den.

Björn Thodenius: Hur skedde debiteringen på centralerna? Var det ren tid?

Bengt-Åke Eriksson: Det var ren tid och det var mycket tid.

Björn Thodenius: Det var mycket tid man använde datorerna eller maskinerna?

Bengt-Åke Eriksson: När man gjorde ett program så först skrev man, stansade, och sedan satt man och skrivbordstestade så att man såg att logiken fungerade. Sedan hade banken en budbil som gick två gånger om dagen mellan banken och datacentralen. Man bar ned de här lådorna till distributionsavdelningen och så skrev man vad man ville ha gjort för någonting med lådan. I bästa fall så kom den tillbaka på eftermiddagen och i flesta fall så kom den tillbaka nästa dag. Om det var riktigt bråttom så fick man springa ned till sin egen bil och åka dit själv och försöka trycka in den emellan. Det läste då in korten och så körde de en kompilering och man fick ut en lista som visade alla fel man hade gjort. Man fick rätta dem och man fick skrivbordstesta en halvtimme och sedan tillbaka med den där lådan, så omloppstiderna var ganska långa.

Björn Thodenius: Men nu pratar vi om att ta fram nya program?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, och då måste man ha något mer program att sköta också under tiden för annars blev man bara sittande, och det hade man ju. Men det här gjordes väldigt, väldigt enkelt. Vi hade inga metoder, inga modeller och inga arkitekturer.

Björn Thodenius: Men du hade lärt dig någonting på den här utbildningen?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, man lärde sig väldigt mycket på den.

Björn Thodenius: Jag tänkte metodmässigt. Lärde ni er någon systemeringsmetod eller någon metodik?

Bengt-Åke Eriksson: Nja, det var det här som är klassiskt, att ta fram förutsättningarna först och enas om vad man skall göra innan man börjar bygga, men när man i realiteten sedan tog fram förutsättningarna och visade förutsättningarna för dem som skulle dra nytta av det ute i linjen, de hade aldrig funderat på att göra en sådan här förändring så de sade ju bara ja. Så hur man än egentligen gjorde i början så fick man synpunkterna först när resultatet var levererat, då vaknade de, fram till dess var det bara ja, ja, och arbetsutdelningsmässigt så blev det ju så att man gjorde olika program i det här systemet. Tar man lånesystemet som exempel så var det en inläsningsmodul som skulle ta hand om allt som kom stansat och man skulle kolla så att det var riktigt. Det här med att kontrollera personnummer och kontonummer och alltihopa, att det hölls inom regelverket. Sedan var det att ta emot det och göra själva uppdateringsdelen och så var det antal utskrifter som skulle göras så det blev fyra, fem, sex program på en sådan reskontra, och då satt de programmen på olika individer.

Björn Thodenius: Men var det ett modultänkande som man hade?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, inte ännu utan när man hade gjort en sådan här verifieringsslinga för att kontrollera kontonummer och personnummer så tar man det, eller skickar runt till varandra, så att det såg likadant ut. Men när man hade gjort de här sakerna och fick dem i produktion då hade man också dygnsjour, utan att det var uttalat, för körningarna gick sedan på kvällen och natten. De borta på datacentralen visste också vem som var ansvarig för respektive program så att tog det stopp på natten kunde man få ett telefonsamtal halv fyra på morgonen och var det två program som hade fått fel, alltså olika rutiner, då kanske någon redan var där och då kunde man lösa det på telefon för då kunde han eller hon titta i båda programmen samtidigt. När ett COBOL-program dumpade, då fick man en utskrift av maskinkoden och den var ganska lätt att läsa och se precis var någonstans i programmet man var när det slog fel och när man fick se det såg man oftast vilket misstag man hade gjort också.

Björn Thodenius: Hände de ofta att man fick åka dit?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, inte så ofta att det var besvärande. Men det ringde oftast när man sov som hårdast och det var lite obehagligt när man måste ge sig iväg för man var lite sömndrucken en tid. Men det var aldrig någon som klagade. Det var ingen ersättning, det tog man på sitt ansvar att man hade gjort fel så att fick man bara rätta till. Vi har pratat mycket säkerhet i de här delarna och säkerheten på den här tiden den byggde på att det var ärliga människor hela vägen. När vi hade Autokodertiden då kunde man bara byta ut ett kort längst bak i kortströmmen som ändrade på en instruktion någonstans i programmet. En vanlig sak som hände då, på kontoret, var att de hade skickat iväg ett allegat som sedan visade sig vara fel, så att de ville inte ha in det i bokföringen. Då ringde de till oss och berättade att det hade gjort det här felet och så lade vi in ett kort och läste bort den transaktionen när den kom och det gick ju bra ända tills revisorerna kom på oss.

Björn Thodenius: Jag tänkte just säga det, vad sa bokföringen?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, det var revisorerna. Det kom en snäll farbror, Åke Ringwall, från revision, och berättade för oss hur viktigt det var att revisionsspåret hängde ihop. Man fick inte ha sådana här klipp som vi åstadkom när vi gjorde på det sättet och det gick lika bra att låta bli, för kontoren kunde boka bort den på bokföringsmässigt sätt.

Björn Thodenius: Hur många var ni där sedan du hade börjat?

Bengt-Åke Eriksson: Vi var åtta.

Bengt-Åke Eriksson: Efter att vi gjorde uppdateringen för den här nya lånereskontran skrev jag om checkreskontran efter det och jag fick uppdateringen där också, för de var ganska lika i logiken. Det var han som gjorde utskrifterna, lade om till merparten av köutskrifter i check också, men det mesta fick man ju slöjda till själv, för att det fanns inget stöd i systemen. Om man ser till PC:n idag så tar den hand om nästan allt. Jag minns speciellt en sådan där uppgift när vi gjorde nya checkar. Vi hade inte så snabba skrivare heller. Det var sådana här kedjeskrivare, papperet gick i ena ledden och kedjan gick i andra ledden och så skulle man slå dem. Det var en hammare bakom som slog när siffran passerade och det gick ganska fort. Men det kostade pengar i utskrifter och för konto-0utdragen vid check hade man två A5-blanketter som stod bredvid varandra och så skulle man skriva den här vägen till två kunder samtidigt. De hade olika många sidor beroende på transaktioner så att de här satt ihop som en blankett men i verkligheten så gick de ju olika fort, kan man säga. En av de viktigaste sakerna i bank är att inte skicka fel informa-

tion till fel kund så det var lite pyssligt att få allt att fungera i alla de här sammanhangen som skulle kunna uppstå. Men det var roligt, det var sådant som man mindes, vi hade i den här ettåriga utbildningen lärt oss att de program som vi gjorde då, de kom ju inte att gå i produktion så länge. Fyra, fem år kanske och då gällde den generationen som var före, men de här gick ju ända fram till, ja, mitt uppdateringsprogram i check det gick ur produktion -92 eller -93 och skrevs -72. Det var kanske en tjugoårig livslängd och det berodde ju inte på mig utan det berodde ju på att…

Björn Thodenius: Men ändå generellt, just med 360:an, för det tycker jag att jag har hört flera gånger att de systemen som togs fram då, på 360, har levt kvar. Var det en sådan skillnad då på 360?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, jag tror att skillnaden var att man hade fått in de saker i det här systemet som behövdes, så det var mera fullödigt än den första generationen. Men sedan är det klart att vi gjorde många, många tillägg och justeringar över tiden men vi hade inget behov av att gå in och byta ut dem.

Björn Thodenius: Vad sade du om skillnaden på just 360-systemen, de som utvecklades på 360 verkar ha levt kvar väldigt länge. Inte bara specifikt i det här fallet utan i flera fall?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, de var ju andra generationens system som jag tror hade fått en större uppsättning av funktioner och sedan byggde man givetvis på dem, men tekniken som fanns då med kommunikation mellan system och dator och sådana här saker var ju så pass modern att den höll hela vägen ut. Men uppgraderingar har man ju givetvis fått göra.

Björn Thodenius: Men man kan ju säga generellt, om man inte bara ser till bank, att i och med 360 så kunde man bygga de första riktiga systemen?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, och det blev väl 370 ganska fort också, man kände ju sig lite grand som att sitta i händerna på… ta den här stansen till exempel, för den hade ju också logik i sig så gjorde man fel så sade den till, och sedan körde man in det för kompilering och då fick man fellistor tillbaka igen. Jag jobbade några år med ICL för landstingen. Där var det inga kontroller i stansmaskinen. Det kände ljuvligt att sitta där och skriva, det bara åkte igenom, kort på kort såhär, och knappt någon felanmärkning alls i kompileringen. Men, man fick igen hela skiten när man sedan började köra. Då fick man ju fel i körningarna som man inte fick när man jobbade på, kan man säga, 360-varianten av COBOL. Så, det var bara en sådan här tillfällig glädje första dagarna och sedan började man ångra att man inte hade den här gamla utrustningen. Fram till där i början på 1972, 1973 så var det i huvudsak att komplettera systemportföljen så att den blev fullödad. Då skulle ju nästa steg tas och det var det som blev on-line och frågeterminaler. Då började banken att rekrytera folk från AR-Service. Det var två killar som gick över.

Björn Thodenius: Hur mycket andra kunder hade ni då, annat än banken?

Bengt-Åke Eriksson: Vid sidan hade vi ju ett antal företag men inte som vi stödde IT-mässigt utan mera managementmässigt, så det var ekonomiska kriser i några företag och lite annat med företagets processer och sådant som de andra killarna jobbade med. Men, när det gällde ADB så var det bara banken. Sedan köpte bankens bolag Tulwe Norrdata som var specialiserade på de norra landstingen, i huvudsak Norrbotten och Västerbotten och slog ihop de två bolagen till Norrdata. Vi fick då in landstingen som kund men den

expertisen fanns ju i framförallt Skellefteå och Luleå. När vi träffades sist pratade vi om den Börje Carlson, som Wallander pratade om. Börje Carlson blev i den vevan vd för Norrdata och körde det till dess att han flyttade till Östgötabanken. När han lämnade så började jag jobba lite grand med framförallt sjukhuset i Sundsvall, med landstingsuppdrag och landstinget i Jämtland och det var lite annat. När man gick in i den lilla datahallen på sjukhuset, de hade bara en liten IBM minidator, då fick man först ta på sig en läkarrock och bli vitklädd, precis som man kom in på en sjukhusmottagning. Man gick då i vit rock under hela körmomentet, men det gick ju lika bra att köra i vår datacentral utan vit rock, men det var väl miljön som gjorde att man hade det på det sättet.

Björn Thodenius: Vad var det för typ av system man hade i landstinget då, som man körde eller vilka applikationer var det?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, det som jag jobbade med då, det var ett patientadministrativt system. Att hålla reda på när patienter skrevs in och skrevs ut. Det fanns två sätt att komma ut då, man fick en faktura hem för att man hade kostat pengar på sjukhuset eller också hamnade man i dödboken och då avfördes man ur systemet. Det var ett system som var utvecklat i Uppsala som jag för landstingets räkning var nere och hämtade i Uppsala och flyttade till Sundsvall. Vid den här tiden så fanns det en bank i Sverige som inte nyttjade… ja, det fanns väl två. Det var Bohusbanken och Jämtlands Folkbank och Jämtlands Folkbank var ju Jämtland-Härjedalen. De hade tio bankkontor och de tog vi in i Sundsvallbankens system. På ett år ungefär lade vi över dem från manuellt till IT. Det gick bra, enkelt och smärtfritt. Det var få människor och få involverade så att det gick som på tåget.

Björn Thodenius: Men hur kom det sig, för att Sundvallsbanken hade ingen annan relation till Jämtlands Folkbank?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, inte annat än att den ju låg lite grand i vårt område, men vi var ju konkurrenter. Men, det var väldigt enkelt att lägga in dem, de köpte våra processer rakt av så det var väldigt smidigt. Men sedan tyckte de att vi liksom började att röra på oss lite för mycket i marknaden och de blev rädda för att deras beroende av vårt system skulle göra att de skulle tvingas in i Sundsvallsbanken. Så de valde att byta till Götabanken och det måste ha varit någon gång där på slutet på 70-talet. Då fick vi ju se skillnaden mellan en stor och en liten datororganisation för då skulle Götabankens folk komma upp till oss och lära sig vad vi hade sålt för någonting till jämtarna så att de kunde ta över och leverera motsvarande. Vi var två personer hos oss som stod för hela överlämnandet och allt överförande av kompetens om system och sådana saker. De var väl en åtta, nio, tio system som skulle dras ur och de kom med två, tre personer för varje system. Det var olika personer för varje system så de hade fler att visa upp för att ta över än vad vi hade totalt för att sköta hela vår business och då fick vi en liten känsla av skillnaderna.

Björn Thodenius: Hur såg det ut då om man jämför era system, hur mycket såg ni av det Götabanken hade?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, vi såg ingenting av deras system.

Björn Thodenius: Men märkte ni någonting av deras system?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, vad vi märkte var ju att de såg ut att ha så väldigt mycket folk, så många för vad vi tyckte var ett så litet system. Men de hade väl grupper specialiserade på olika reskontrasystem och applikationer.

Björn Thodenius: Men du fick ingen uppfattning av hur era system stod mot deras?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, inte som jag har någon minnesbild av. Det jag minns är vad få vi var jämfört med dem. Vi hade ju system som vi körde åt företagskunder, där i början på 70-talet, hyresredovisning och reversinkasso. Reversinkasson hade vi tagit hem och körde själva på Skogsbrukets datacentral medan vi körde hyresredovisningen hos Bankdata i Örebro. Så egentligen, vi hade avtal med dem och våra kunder skickade sitt material dit och de skickade till kund så vi satt ju inte i den processen på något annat sätt än att det var vi som hade affären. De körde Honeywell-Bull och skulle sedan byta till IBM och då skulle de inte tillhandahålla det här systemet för oss längre. Vi måste ju lösa uppgiften mot kunderna så vi gjorde en affärsuppgörelse, att vi köpte Honeywell-Bull personen av dem och då tog jag tåget mitt i veckan och åkte till Örebro och fick hela systemet, våra kunders reskontrauppgifter, nedspelade på magnetband. Jag hade resväskan proppfull med magnetband och sådan tur som man kan ha ibland att när de hade tagit fram hela den här traven som var min, då bad jag dem att kolla att det verkligen fanns någon information på bandet och det gjorde det inte. Det var blankt så att de körde om hela den där konverteringen, så tog jag den där resväskan och åkte hit till Stockholm. Jag hade den på hotellrummet på natten och sedan på morgonen så gick jag till Honeywell-Bull som hade en maskin uppe hos sig där de kunde konvertera till IBM-COBOL så jag fick detta format och sådana saker. Så tillbaka hem till Sundsvall med den där väskan och så in i datacentralen och mixtra några dagar där och till slut så fungerade det. Det var ju samma sak där att det hade inte gjort någonting om vi hade slarvat bort den där resväskan. Det var ju inte fråga om att man skulle ha några försiktigheter annat än åk och gör det där och det fick man göra.

Björn Thodenius: Vilket år var det här?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, det måste vara i mitten på 70-talet kanske, eller -78, -79 kanske.

Björn Thodenius: Men hur mycket såg ni på vad andra banker gjorde och vad de hade för system och vad man pratar om idag som benchmarking?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, det gjorde vi inte så mycket. Vi hade ju ett mycket bra samarbete med Skånska Banken och de låg oftast ett halvt steg före oss. Även Östgötabanken hade vi mycket erfarenhetsutbyte med, men de tillhörde ju Provinsdata- eller Bankdatagruppen. Men, idémässigt så var de ett bra tillskott till vår utveckling. Men, i realiteten var det ju så när man kom hit ned, till Stockholm, och träffade de här stora pojkarna så blev det ju inte mycket tid över för oss i ett sammanträde, alltså diskussioner och möten för att de hade så mycket att prata med varandra om. Så, vi satt mest och lyssnade och tog till oss och vi åkte ju snålskjuts på dem. Vi hade ju inte lagt ned någon mycket möda utan vi tittade mera på de utvecklingssteg som diskuterades. Hur gränsnitten såg ut. Kan vi hantera det och de delarna, men vad slutprodukten egentligen blev, det var ju de som drog det lasset. Sen märkte man ju stor skillnad på 90-talet, att då jobba i stora Nordbanken för då fick man ju vara med där. Inte bara fick, man var liksom skyldig att bidraga men, här var det väldigt kravlöst om man säger så.

Björn Thodenius: Men kan man säga att ni kunde undvika vissa saker som de stora bankerna hade gått på pumpen med eller misslyckade projekt, eller att ni inte varit först ut med ny teknik och sådana saker?

Bengt-Åke Eriksson: Vi hade ju ingenting sådant hos oss för vi köpte ju nästan alltid det som fanns. När vi gjorde första avsteget var väl när vi köpte det första terminalsystemet ute på kontoren för där är ju det klassiska, som även vi drabbades av, att vissa saker vi köpte av IBM, det var ju bara på ritning som de sålde till oss och sedan var det meningen att de behövde viss tid och så skulle de här behoven mötas och det ledde ju till en del specifikationsförändringar.

Björn Thodenius: Var det generation två på bankterminaler då som vi pratar om?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, redan den första, men vi gjorde en enkel variant i första steget med installation och vad man kan kalla ett frågeterminalsystem först, innan vi lade in bokföringen och registrering och alla de sakerna. Det var bankboksskrivare på den tiden och de var besvärliga att få att fungera bra. Det var en del sådana där hinder, men ingenting som man minns idag som att det gjorde ont, men lite var det ju. Det här att Skånska Banken köpte IBM och gick halva steget före oss var bra och det var väl också orsaken till att vi valde IBM. Ytterligare en idé vi hade i banken var att det är mycket bättre att vara liten kund hos en stor leverantör än att vara stor kund hos en liten leverantör. IBM ville ju också in på marknaden så de satte ju verkligen resurser på de här systemen och i vårt fall, han som var den framgångsrike säljaren och sålde terminalsystemet till Sundsallsbanken, han slutade som säljare och var IBM:s projektledare genom hela projektet. Både första och andra generationen, så han måste ha fått bra betalt, att han kunde lämna säljarjobbet. Han var oerhört duktigt, pålitlig och fick hela tiden fram de resurser som behövdes. 1976 tog banken beslut om att lämna samarbetet med landstinget och bygga på sin egen dataavdelning och även skaffa en egen datacentral. Man körde ju jobb åt landstingen också. Då lade de ut kontakterna efter fler personer från Norrdata, som hade jobbat med banken att komma över till banken.

Björn Thodenius: Hade ni ökat då, hur många var det som jobbade med banksystemen fram till -76?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, om jag minns rätt så var vi bra precis trettio personer -76, drift och systemutveckling. Jag fick då rollen att ansvara för det vi kallade för probleminriktad systemutveckling och det var ett konstigt uttryck. Så hade vi en kollega för maskininriktad. Men, det var egentligen teknik kontra applikation så jag skulle ansvara för användarbehoven och han skulle få tekniken att fungera. Men, när man tittar tillbaka så var ju probleminriktad lite konstigt. Jag hade långa kvällspromenader, vi bodde grannar Stig Medin och jag. Han tog ut mig på vallning varje kväll och försökte övertyga mig om hur förträffligt det var i banken jämfört med att fortsätta på landstingssidan. Så småningom gav jag med mig och började i banken och det har jag inte ångrat, men min kusin, som intresserade mig för det här jobbet, han förstod inte hur jag kunde fortsätta jobba i någonting som var så tråkigt som bank när det fanns så mycket spännande att göra ute i marknaden. Men, det var inte alls så dumt och vi åkte ut en kväll, vi var två stycken nyanställda, på en liten båttur, åt kyckling och då annonserade Stig Medin att han hade fått oss utsedda till bankkamrerer. Det blev ju väldigt fint att vi plötsligt var bankkamrer utan att ha någonting med banken att göra annat än att bygga med systemen. Fram till den tiden, nästan ända sedan bankerna startade, så kan man säga att det var en trög förändringsprocess. Det fanns egentligen ingen förändringstradition i bank på den tiden och

det gjorde väl att vi som kom in och fick jobba med ny teknik och sådant, vi var ju så pigga på att prova och experimentera och erbjuda.

Björn Thodenius: Men om man ser tillbaka, de rutiner som man datoriserade, var det bara befintliga rutiner som man tog rakt av eller skedde det någon ändring på processer och sådant?

Bengt-Åke Eriksson: I princip rakt av, men istället för att du fick kunduppgifterna på ett kort i en låda så kom det en bunt listor istället och de satte man ju aldrig in i några lådor för de låg framme, för i morgon kom det ju en ny trave så att det fanns inget sparvärde i dem. Nej, jag tror också att det bidrog till att vi fick rätt stort utrymme och vi fick väldigt bra kontakt med de få personer som jag hade i ledningen också. Erik Ehn satt ju där i sitt hörnrum med mjuk matta utanför och så några som supportade honom i hans jobb. Men, det var ju inte stängt emellan så det var väldigt lätt att prata och lyssna med de här stora beslutsfattarna. Vad de tyckte och trodde och ofta så höll de ju med, det skulle nog vara bra och så fortsatte man och funderade.

Björn Thodenius: Men hur lärde du dig, så att säga, bankverksamheten, alltså vad som krävdes för ett system eller för de olika rutinerna?

Bengt-Åke Eriksson: Om vi tar det första som var lånereskontran, då fick man ju forska själv. Alltså gå ned och prata med dem som jobbade på låneavdelningen. Det systemeringsjobbet fick man göra själv.

Björn Thodenius: Du gick ned och pratade med de som satt och jobbade med det?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, det var ju bara trappan ned. Det gick väldigt fort och efter ett par tre år så var ju vi fena på processerna i banken, även jämfört med personalen, även om de kunde sina produkter. När vi tog över ränteberäkningen i mitten på 60-talet och de här räntetabellerna försvann och folk inte satt och räknade ränta var det ju ingen som kunde räkna ränta i banken, för de hade ju inga tabeller längre. Vi hade dataavbrott ibland och jag minns speciellt någon kväll vi hade problem och det var någon dam som satt på inlåningen och inte kunde avsluta det här kontot och kunden stod på andra sidan. Hon kunde inte räkna ränta och då räknade jag ut räntan åt henne. Då sade hon, men kan du räkna ränta, du jobbar ju på data. Vi hade gemensam matsal med bankfolket så det var mycket sådant man pratade om där. Men var vi unga, och vi blev portade från matsalen sedan efter ett tag. Det var ju lite det här stela. Vi hade utlandschefen till exempel, han hade sin plats i matsalen, banne den som tog den. Vi började ju ta den då, så han blev irriterad och så blev fler irriterade. De tyckte inte att de behövde oss i matsalen, så de slängde ut oss. Det var även ett problem för flickorna hos oss. Vi hade två stycken som jobbade med systemfrågor och så hade vi ett par stycken i administrationen, de hade ju långbyxor och där i början på 70-talet då fick man inte ha det i banklokalen. Det skulle var mörk kjol och vit blus och de tjejerna där nere tyckte det såg bekvämt ut med långbyxor, så de ställde krav med sin bankledning som också stöttade det här. Körde de ut dem ut matsalen så syns de ju inte, men idag får det ju vara klädda som de.

Björn Thodenius: Men skaffade ni en egen matsal då?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, vi gick ut och åt. Vi fick sådana där lunchkuponger och så gick vi ut på stan och åt. Men, sedan kom vi tillbaka, vi kanske var ute i fyra–fem år, sedan blev vi välkomna tillbaka. Nej förlåt, det hängde ju ihop med det här när vi blev

anställda i banken. Då var det svårt att ha oss någon annan stans. Men då var vi väl kanske lite mer mogna också. När man började där då gick man ju i skjorta och slips, så var man klädd på jobbet, hela den där perioden. Det fanns ju inte någon herre som inte hade slips på jobbet, oavsett vilken befattning man hade.

Björn Thodenius: Men det var inga vita rockar på IT-avdelningen eller dataavdelningen?

Bengt-Åke Eriksson: Inga vita rockar, nej, nej. Sedan kom ju terminalerna och i andra steget gjordes också bokföringen och sedan kom ju så småningom ihopkopplingen till kunder och kundregister och sådana. Då blev det mer dramatiskt ute på kontoren för att då försvann det ju arbetsuppgifter och det här skulle tas hem på ett bra sätt. Det gjorde det nog för det fanns ju även personer som var mogna att gå i pension. Jag kommer inte ihåg att det fanns någon uppsägning utan det här sköttes genom naturliga förändringar och genom omflyttningar. Det var också en viss tillväxt på bankkontoren så att vissa personer flyttade väl till andra ställen. Sedan gick det fort fram till -82 och då fick jag frågan, eller det var såhär att för att du skulle kunna gå vidare i hierarkin i banken, alltså inom banksidan, så måste du ha varit på bankkontor. Jag tyckte att det där lät ju väldigt trevligt så jag sökte ett arbete som kontorschef för kontoret i Sollefteå som var min hemmaplan. Det jobbet fick jag då av regionchefen och personalchefen. En fredagskväll satt vi så hemma och diskuterade hur vi skulle flytta från Sundsvall till Sollefteå, barnens skola och sådana där saker. På måndag säger då vd att det blir inte som tänkt, för då skulle det göras en annan omflyttning. Det var en annan som behövde komma ut några år för att sedan få komma tillbaka till en topposition i banken, och då vart det ett par omflyttningar som resulterade i att det vart mer praktiskt att flytta en annan person till Sollefteå. Så då blev jag över och jag blev väl besviken, så då sökte jag jobb på landstinget och tänkte att nej. Men, jag fick inte det jobbet och det var väl tur för mig för sedan gick det bara ett par månader så hörde vd av sig och sade att han skulle starta en ny avdelning som hette utvecklingsavdelningen. Det skulle bara bli en person till att börja med och det skulle vara jag och jag skulle rapportera direkt till honom och så skulle jag bli bankdirektör som plåster på såren.

Björn Thodenius: Vilket år var det här?

Bengt-Åke Eriksson: Det var -82. Det jobbet hade jag i två och ett halvt år och då utvecklade jag alltså bankprodukter, inlåningsprodukter och jag hade ansvar för prissättningar och en del annat.

Björn Thodenius: Även IT-sidan?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, jag var uppdragsgivare till IT för de här produkterna och sådant. Det blev väldigt bra, jag hade tur, det blev succéartat. Jag blev ovän med Handelsbanken och sådant, de tyckte att vi var för fräcka där uppe i norr.

Björn Thodenius: Med nya produkter då?

Bengt-Åke Eriksson: Ja. I början på -85 skulle vi till Östersund av någon anledning, både vd och jag, så då undrade han om jag ville åka med honom. Innan vi var framme i Östersund så var jag erbjuden jobbet som marknadschef och utvecklingschef och det var ju inget annat än att tacka ja till det. Sedan kom fusionen med Upplandsbanken hösten 1985 och då fick jag behålla marknadschefsjobbet genom den fusionen och då växte min

uppgift också mot IT-sidan, så jag var i princip uppdragsgivare till IT. Jag hade en organisation som jobbade och beredde de frågorna, och det var ju många fusionsfrågor då. Dels så skulle vi bestämma namnet och bara att ta fram en logotype och sådant där är ju inte sådär självklart när det är två vd:ar, eller före detta, som skall bestämma hur det skall se ut, men det gick bra alltihopa.

Björn Thodenius: Nu skall vi se, var det då det blev Nordbanken?

Bengt-Åke Eriksson: Då blev det Nordbanken och -86, -87 på våren då gick Erik Ehn, vd:n, i pension och Rune Barnéus tillträdde och då hade vi ju också köpt en bank i London, Arbuthnot Latham Bank. Sundsvallsbanken var den första svenska banken som etablerades utomlands.

Björn Thodenius: Hur kom det sig att ni köpte den?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, det var en sådan här, tror jag nästan, fix idé som Erik Ehn hade. Han ville vara framgångsrik företagsledare och vara tidigt ute och det blev ju mycket press och sådant där. Då ville han att jag skulle göra en speciell kampanj om den här affären och verksamheten i London och jag visste att det bara var Erik som tyckte det var något bra, de andra i ledningen tyckte nog att det skulle vi väl kunna vara utan. Så, jag kunde inte göra någon kampanj, jag tyckte det kändes förnedrande att göra någonting som vd beställde, men som kändes lite konstigt. Han ville att jag skulle flytta till Stockholm och jag var då adjungerad i bankledningen som marknadschef men skulle få fast plats i bankledningen. Men, jag valde att då få komma ut på kontoren istället, börja på ett bankkontor och ta ett omtag.

Björn Thodenius: Hur var det, vad fanns i Stockholm, var det fortfarande bara utlandsavdelningen eller fanns någonting annat?

Bengt-Åke Eriksson: Huvudkontoret fanns i Stockholm.

Björn Thodenius: Efter samgåendet med Upplandsbanken?

Bengt-Åke Eriksson: På Regeringsgatan, med den här guldporten, den har du sett?

Björn Thodenius: Jo, jag vet var det låg.

Bengt-Åke Eriksson: Nej, så jag ville bryta och då ta det där jobbet och han förstod ju. Jag gick ju inte på djupet på orsaken, men jag sade att jag inte ville flytta till Stockholm. Personalchefen hade en kandidat inne som tittade på mitt jobb men så kom Barnéus in och han kom ju från S-E-Banken där han var satt i karantän, men han gick i alla fall upp hit och han satte stopp för all nyrekrytering. Så kom han till mig och sade att du skall ju ändå sluta så du kan väl strunta i det här med marknadschefsjobbet och så assisterar du mig så jag kommer in i banken. Så, jag jobbade då heltid för honom, blev lite sådan där talskrivare och hjälpte till med bilder till hans föredragningar och det fungerade ju.

Björn Thodenius: Men då var du i Stockholm?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, jag bodde i Sundsvall men jag veckopendlade. Då blev ju jobbet plötsligt roligt igen och jag hade vissa marknadsföringsuppdrag.

Björn Thodenius: Fanns det en ny marknadschef då eller inte?

Bengt-Åke Eriksson: Nej, det kom ingen och i maj månad när det var dags för honom att ta över, då kom hans ställföreträdare då, Gunnar Lund, som ju var vd i Upplandsbanken, och pratade en stund med mig. Han sade att har jag förstått Rune rätt så vill han att du skall ta tillbaka marknadschefsjobbet och stanna hos honom och han bryr sig inte om var du bor någonstans bara du är här när han behöver dig. Så, så fick det bli då.

Björn Thodenius: Vilket år är du framme på nu?

Bengt-Åke Eriksson: Ja, då är vi framme vid -87, och vi hade ju några väldigt, väldigt trevliga år där tillsammans. Han var kanske lite speciell som person men oerhört varm och omtänksam och då blev jag ju hos honom, tillsammans med den här killen som fick åka till Skellefteå på min bekostnad när jag inte fick Sollefteå. Han var chef för vår norra region i Sundsvall och Norrland så han och jag hade då den här utvecklings-, eller uppdragsenheten kan man väl säga, gentemot IT och höll ihop de delarna. Det blev ju aldrig något egentligt specifikationsarbete men beställningsarbetet och beslutsapparaterna låg hos oss. Vi förankrade ju alltid i bankledningen för vi ingick i den båda två. Sedan kom PK-Bankens bud -89 i december och då höll de på att söka en ny IT-chef. De hade flyttat den de hade till projektledare för ett jätteprojekt de byggde. Då sade Rune till mig en dag att Rune Jansson vill träffa dig, han söker en ny IT-chef och jag har föreslagit dig. Det var som en statlig upphandling av tjänstemän, för när jag kom till Rune Jansson så sade han, Barnéus har rekommenderat dig och då duger du väl, sade han, vill du ha jobbet, det var inte mer. Det här var en torsdagskväll och på måndag skulle de ha möten i PK-Bankens styrelse och Nordbankens och då ville han ha det här jobbet tillsatt, så jag hade möte med honom klockan fem på måndag kväll och Rune var med. Det stora mötet började klockan sex, så då var jag anställd som datachef i PK-Banken som det ju fortfarande hette och tillträdde den 1 april. Då startade ett tufft arbete i tolv år. Men där är vi ju redan utanför vår tidsperiod och börjar närma oss nutid, så det kanske är lika bra att vi avslutar den här delen nu.

Björn Thodenius: Ja, då får jag tacka så mycket, så kan vi kanske återvända till de senare delarna längre fram. Tack.